

Eitt stig víðari í oljuleitingini

Oddagrein

HESAR seinastu dagarnar hefur verið nógv virksema í oljufyrisingini á Debesartrøð. Um sama mundið, sum øll oljufyrisingin er við at flyta inn í gamla landsbókasavnsbygningin hava umboð fyri fleiri oljufeløg verið á fundi við fyrising og ráðleggingarnevnd. Eisini sjálf oljuráðleggingarnevndin hefur havt fund hesar dagarnar.

HETTA nógv virksema kemur í kjalarvørri- num á tulkningini av tí seismiska tilfarinum. Enn er ov tidliga at siga nakað, antin olja er í undirgrundini ella ikki, tað fæst ikki at vita, fyrr enn tú hefur borað, men oljufeløgini royna so hvør í sær at fylgja við og taka stig, sum tey halda tæna víðari kanningunum.

EITT av hesum stigum er at gera eitt nýtt og meira framkomið slag av seismiskum kanningum á sjálvum havbotninum. Við at seta út- gerð upp har er nógv betur møguleiki at "sigggja" gjøgnum lögini. Tað er samtakið The Atlantic Margin Group við Statoil, Mobil og Enterprise, sum stendur fyri hesi kanningini, ið vísindafólk frá lærda háskúlanum í Bergen gera umboð á rannsóknarskipinum Håkon Mosby. Við at gera hesar kanningar fáa vit upplýsingar um lögini millum botnin á basalt- inum og so sjálvt grundfjallið.

TAÐ er neyvnan ov nógv sagt, at vit eru farin inn í eina heilt nýggja fasu av oljuleitingini við Føroyar við hesi kanning. Hóast oljufeløgini sum heild vilja biða við at fara undir kostnaðar- miklar kanningar til tað er greitt, hvussu lógarkarmurin fer at siggja út á tí føroyska økinum, so meta í hvussu er hesi feløgini, at tað er rætt longu nú at brúka nógv milliónir til at fáa eitt betri innlit í undirgrundina.

TAÐ sær ikki mætari út, enn at virksema í sambandi við oljuleitingina við Føroyar er smátt er farið at festa seg og breiða seg í sam- felagnum. Oljufólk og -feløg leggja longu pen- ing eftir seg í føroyska samfelagnum, á gis- tingarhúsum, skipasmíðum, heilsølum osfr. so vit við rættum longu nú kunnu siga, at olju- vinnan er komin til Føroya.

EIN av stjórnunum í amerikanska felagnum Amerada Hess segði við Sosialin leygardagin, at líka mikið um olja verður funnin við Føroyar ella ikki, so fer eitt ávíst virksema at vera í land- inum komandi nógvu árin, og hetta virksema fer at skapa vøkstur. Hvat vit enn halda um eina komandi oljuvinnu, so kemst ikki undan, at hon kann vera tað, sum skal til fyri at fáa hetta samfelagið burtur úr aftur teirri vanda- miklu dvalastøðu, sum tað er komið í. Hendir ikki okkurt alternativt skjótt, so kann tað henda, at dvalin verður at vara so leingi, at tá vit rakna við aftur, er einki samfelag longur. Tað er tí rætt at troysta allar møguleikar.

Sosialurin

sjónarmið

Fiskaloysi ella skilaloysi?

Tað hevur verið lutur froyinga síðani landnám at búleikast undir skift- andi kortum.

Baldrut vesturætt á heysti og vetri og síðani hin kaldi landnámur um várið, sum sjáldandi vildi skylda útsynningin- um nakað. Misjovn ár á landi og sjógv. Seyða- felli, um landnámur bleiv ov trúur á vári og nógvur kavi legðist, so seyðamaður og bóndi ikki sluppu til seyðin at geva, ella í ringasta føri at bera hann til húsa.

Afrat hesum komu so tey ringu fiskiárin, sum elvdu til, at næstan ikki var livandi her á klettun- um, ja, so vánaligt til tíð- ir, at fólk lógu deyð í fjørni við tarablaði í munn.

Tá ið seyðafellini vóru, kundu okkara forfedrar altíð siga, hvat ið hendi: Stórkavi, skalvalop, brá- sött og annað, sum gjørdi, at skipanin fall munandi.

Øðrvísi var, tá tey vánaligu fiskiárin komu. Tá stóðu menn spyrjandi um, hvat hendi, tí ikki var tað, tí teir høvdu trá- roynt. Teir høvdu bert ongul og stein, so nøgd- in, teir fóru til lands, var mest til matna hjá teim- um 3-5.000 fólkum, sum her búleikast. So tá tórvaði ikki høgt TAC (MLV).

Lívið skuldi livast víð- ari. Teir høvdu høyrð frá forfedrum sínum, at so- leiðis hevði eisini verið áður, so tað mundi fara at batna aftur. So menn uggaðu vív og børn við, at næsta vár verður betri. Tá verður seyðurin betur fyri, og kanska fara vit at fáa nógvan fisk.

Soleiðis helt lívið á- fram á hesum korgu klettum: »Byrður og and- røður skifta um høg».

Tey góðu árinu komu aftur - eisini á sjónum. Menn royndu at fáa so nógv av fiski sum møgu- ligt og takka Gudi fyri fong við at syngja til og frá landi, úttan at hugsa um votur og ICES. Held- ur munnu teir hava hugs- að sum skaldið Mikkjál á Ryggi: »Fiskurin bitur, nú nýtast raskar hendur».

Okkara dagar

Flyta vit so tíðina fram til okkara dagar - 1995. Nú er øðrvísi. Nú verður ikki góðtikið, at náttúran er skiftandi og gevur vána fiskiár og góð fiskiár. Nei, nú hevur menniskjan sett sær fyr, at nú skulu



vit ráða sjálf yvir tí, sum í havinum svimur á sama hátt, sum ein fæst við seyða-, grisa- ella neyta- hald. Burtur við øllum náttúrubroytingum í hav- inum. »Nú fara vit at byggja fiskastovnar«. Lærdir menn hava nú funnið fram til, at nú ber teimum til at »byggja« fiskastovnar. Nú fiskar man heldur ikki longur, men nú eitur tað at taka av hesum »byggja« stovnum. Ein tekur so og so nógv av fiski úr stovnum, og eftir svim- ur so eitt ávíst tal av fiski til næsta ár. Við øðrum orðum eitt slag av seyða- haldi. Men hvat hendir? Jú, longu fyrsta árið eftir, at hesin byggiháttur er settur í gildi, er skipanin á grunninum blivu nógv hægri, enn byggimeistar- arnar høvdu væntað, bæði av toski og hýsu.

Gloymið ikki sterklin

Hvør er nú orsök til, at hesin byggiháttur er skeivur? Jú, sera einföld orsök: Fiskur hevur nak- að, sum fiskimenn kalla fyri stert. Sum vegleið- ing til tann, sum ivast, so er sterturin tað, ein bregdar um, tá fiskur verður greipaður. Henda sama stert brúkar fiskurin eisini at svimja við, og hann kann svimja langa leið at leita sær eftir føði ella gætingaróki. Hann spyr ikki um lovi og sigur ikki frá, hvagar hann fer. Hvussu langt fiskurin kann svimja, kann eg her nevna dømi um. Eg havi verið við til at merkja laks á Fugl- oyar-banka, sum er fingin aftur í Nordureystur- sibiriu, Skotlandi, Grøn- landi og Íslandi. Eisini havi eg verið við til at

aldurskanna upsa, sum er merktur á Kallsøygargalvi og á Halinum í Hestoy og sum er fiskaður aftur á Halanum á Nordureystur- íslandi, í Barentshavinum og í Nordsjónum. Eisini kann vístast á, at sokallað- ur botnfiskur, hýsa, til tíðir kann halda seg langt frá botni og ferðast víða. Eg havi verið við til at gera royndir eftir hesum við flötulnu og fingið rættliga væl. Somuleiðis havi eg verið við til at fáa hýsu á laksalínu norðan fyri ímillum Føroyar og Jan Mayen, og sum kunnugt stendur laksalína beint undir vatnaskorpuni.

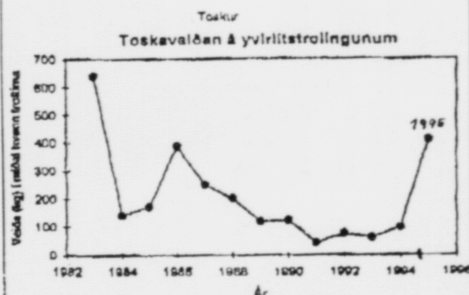
Stovnsbroytingar

At fara at viðgera gongd- ina hjá fiskastovnum sum heild við Føroyar og broytingar ígjøgnum árin er ikki rúm til í hesi grein, so tað má biða til eina øru ferð. Tó bert ein lítill hugleiðing: Tá ið stórar broytingar fara fram í fiskiskapinum við Grønland og í Barents- havinum, eru gjarna góð fiskiár við Føroyar, so- leiðis at skilja, at í mill- umbilinum millum vøkst- ur og minkan á nevndu økjum eru góð fiskiár við okkara strendur. So kunnu menn annars gera av, um fiskur ferðast, og hvønn veg hann ferðast í løtuni.

Russiskir granskarar eru annars við at koma til ta niðurstøðu, at tað er sami fiskastovnur, sum búleikast við Ísland, Grønland og í Barents- havinum. Fellið við Grønland og Ísland eru góð fiskiár í Barentshav- inum og mótsatt. Við hesum er ikki sagt, at ikki stóðufiskur eisini er á Føroyagrunninum, tí víst er tað so, men tey góðu fiskiárin er altíð sera stór íblanding av fiski, sum kemur aðrastaðni frá, og tað er tað, sum hendir nú á føroyskum sjóki, tað sama sum hendi í 80-un- um og er hent ígjøgnum farnar tíðir. Tað er tí neyðugt at vit fiska av hesum fiski, meðan hann er her. Gera vit ikki tað, so koma vit ongantið at fáa góð fiskiár

Náttúrubroytingar

Tað er tí umráðandi, at menn ikki gloyma sterklin, nú teir »byggja« kvotur til næsta kvotuár. Tí sterturin er hálur at halda um og kann skjótt verða orsök til, at »bygningur- in« verður eitt Babels-



Framhald á síðu 17